

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Aug. 30-24) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom petekla naročnina. Ponovite je pravilno, da se vam ne usteri list.

KOLIKO KORISTI IMA FRANCIJA OD ZASEDENJA PORURJA?

Francoski militarizem je skoraj požrl vse, kar je ostalo od profita privatnih bizniških interesov.

Francoski ministrski predsednik Herriot je napravil človeštvu dobro uslugo, ko je obelodanil račun, ki pripoveduje, kako je francoski militarizem žrl v zasedenem Porurju.

Herriotov prednik, ministrski predsednik Poincare je velik zagovornik imperijalističnih interesov in desna roka francoskih ekspanzistov. Ponavljal in zagovarjal je to, kar so francoski imperijalisti in ekspanzisti govorili. Zasedeti je treba Porurje, da Francija pride do svoje vojne odškodnine, ki jo ji ima plačati Nemčija. Tako so trdili francoski imperijalisti, ekspanzisti in šovinisti in tega mnenja so še danes. Poincare pa ni teh besed le skrbno ponavljal, ampak je tudi delal z vsemi svojimi močmi, da francoska armada ostane v Porurju, dokler to gre.

Francosko ljudstvo ni soglašalo z njegovo politiko ekspanzivnosti in potlačevanja tujih narodov. To je povedalo francosko ljudstvo tako razločno pri zadnjih volitvah, da se Poincare ni mogel več obdržati v sedlu. Razsodnost francoskega ljudstva je zmagala. In če se ta dogodek sodi po Herriotovem poročilu o stroških zasedenja Porurja po francoski armadi, se sklepa, da je ta razsodnost prišla v zadnjem trenutku, da je odvrnila gospodarsko nesrečo, ki je prihajala sicer počasi, toda zelo sigurno.

Herriotovo poročilo pove, da je Francija prejela od zasedenja Porurja okrog \$26,880,000. To je bil seveda preostanek od vsote, ki jo je Francija prejela, kajti skupna vsota, ki je bila izsesana iz zasedenega Porurja, znaša \$187,000,000. Iz tega je razvideti, da so okupacijski stroški znašali okrog sto šestdeset milijonov dolarjev ali nekaj več kot petkrat toliko, kot je Francija prejela čistega iz zasedenega ozemlja.

Nekega dne bi bilo seveda Porurje popolnoma izsesano, kajti iz pokrajine so izvaževali vse, kar je imelo kakšno vrednost. Kadar bi zmanjkalo v zasedenem Porurju za vzdrževanje francoske armade, bi morala Francija zalagati za vzdrževanje. Zlati rudnik Porurje bi se za Francijo spremenil v veliko gospodarsko breme, ki bi končno postalo tako veliko in težko, da bi se tudi Francija zgrudila pod njim.

Največ od izsesane vsote je po računu šlo za vzdrževanje francoske okupacijske armade. Škoda je pač, da poročilo ne pove, koliko koristi so imeli od zasedenja Porurja francoski privatni bizniški interesi.

Vse, kar je bilo treba kupiti za vzdrževanje francoske armade, je bilo treba kupiti pri francoskih privatnih bizniških interesih. Iz Porurja so mesto denarja prihajali kot plačilo razni produkti: premog, lignit, kok in razni drugi produkti. Te produkte so zopet kupili francoski privatni bizniški interesi in jih prodajali z velikim dobičkom. Francosko ljudstvo je uživalo le ta privilegij, da je smelo dajati svoje sinove v francosko armado, ki je tvorila vojaško posadko v zasedem ozemlju. To je edini dobiček, ki ga je bilo deležno francosko ljudstvo od blazne imperijalistične in ekspanzivne politike.

Ako bi Herriotovo poročilo tudi povedalo, koliko so francoski privatni bizniški interesi imeli dobička, da je francoska armada zasedla Porurje, tedaj bi francosko ljudstvo šele razumelo, zakaj je Poincare tako zvesto služil imperijalističnim in ekspanzivnim interesom. Spoznalo bi, da so se francoski imperijalisti in ekspanzisti poslužili francoskega ljudstva le kot orodja, da so lahko pomnožili na račun francoskega in nemškega ljudstva svoje premoženje.

Francoski kmet in delavec sta ravno tako revna, kakor sta bila tisti dan, ko je francoska armada na zahtevo francoskih imperijalistov in ekspanzistov zasedla Porurje. Obogateli so le francoski privatni bizniški interesi. Njih premoženje se je pomnožilo, francoske ljudske mase so pa nekoliko revnejše, kot so bile ob času, ko je francoska armada pričela zasedati Porurje. Tako končuje vsaka imperijalistična dogodovščina. Ljudstvo nima nobene koristi od nje, njegovi izkoriščevalci pa k nagromadenim milijonom nakopičijo zopet nove milijone.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Cleveland, Tex. — Skoraj vsaki dopisnik "Prosvete" omenja, da je "Prosveta" delavski list, ker je tudi v resnici last slovenskih delavcev v Ameriki. Ali žal pa je, ko se dostikrat čita v listu vsebina, ki več škoduje kot pa koristi delavstvu. Zadnje čase se čita v listu veliko domačih preprirov. Ako pride med rojake kakšen malenkost navkriž, pa se poslužijo lista, na katerega je kateri naročen in v njem izrazi mišljenje nad njegovim nasprotnikom. Opazil sem že v listu kritiko čez najboljšega boritelja za človeško enakopravnost. Vsi vemo, da prava in splošna kritika je napredek. Nikakor pa ni lepo označati polistih domače ali pa posamezne prepire. Ako bi se dopisniki poprijeli in začeli pisati, kako spreminiti današnji gospodarski sistem, bi gotovo več koristili današnji človeški družbi.

Večkrat opazim, da kateri dopisnikov malo zaide a pota in precej se kateri oglašajo in kritizirajo njegovo napako. Malokdaj se pa opazi, da bi se dopisniki poprijeli dobre ideje, ki jih "Prosveta" dnevno prinaša posebno v člankih uredništva.

Skoraj ni izdaje "Prosvete", da bi se ne našel v nji članek, ki bi bil ureden, da ga delavstvo vzame v pretres in o njem razmotriva. Ravno v številki 192 sem čital, kako napreduje delavske banke. Leta 1920 je bila ustanovljena prva delavska banka z \$200,000 kapitalom, danes pa lastuje organizirano delavstvo 33 bank, ki imajo čez sto milijonov dolarjev. Ali ni to lep napredek v dobi štirih let? Kakor so dosegli delavci napredek z združenimi močmi z lastnimi bankami, tako bi tudi lahko napredovali z industrijskimi podjetji. Ako bi se delavci poprijeli teh idej, bi po malem začel kapitalizem giniti in delavci bi postal gospodar svojih produktov in bogatega zemeljskega minerala. Največja krivda je med delavci, ker vedno več zapuajo kapitalističnim izkoriščevalcem, mesto da bi se poprijeli dela za svojo lastno korist. Tu navadam nekaj iz mojega prepričanja.

Kot je že znano čitateljem, smo Slovenci v Clevelandu, Tex., ustanovili prvo delavsko industrijsko podjetje "Proletarian Diamond Oil Association", ki obstoji iz 23 slovenskih in 10 domačih lastnikov zemlje.

Za razvitje tega podjetja sem bil lansko leto par mesecev na agitaciji po Coloradu, ker je največ lastnikov zemlje zgoraj omenjenega podjetja. Imel sem pač toliko uspeha kot ga ima vsaka na novo ustanovljena delavska stvar. Ker mi niso prispevki od omenjenega podjetja pokrivali popotovalnih stroškov, sem začel delati, da sem mogel bazar na našo letno sejo. Ko družba ni imela denarja za popotovalnega zastopnika, smo dali par oglasov v "Prosveto". Oglasi se zopet niso izplačali, ker so nas oglašali več stali, kot nam je prišlo v blagajno za razvitje podjetja. Toraj smo sklenili, da pošljemo cirkularje vsem tajnikom slovenskih organizacij. Poslali smo čez 1000 cirkularjev, ki bi imeli biti prečitani med več kot 80,000 člani. S cirkularji nismo imeli uspeha, da bi se nam izplačale poštno znamke. Pri tem sem poznal, koliko se delavstvo zanima za stvar, ki bi postala njih last. V upanju, da pride delavstvo do spoznanja in se nam pridruži, bomo poskusili vtrajati do konca. Skoraj gotovo, da so slovenski delavci med tem časom, kar obstaja naše podjetje, kupili toliko različnih delnic, da ko bi imela naša družba ta denar, bi lahko bila že danes na dobrem stališču. Trdno sem prepričan, da delavstvo več verjame kapitalističnim agentom, ko pa da bi se hotelo samo v čem prepričati. Ako se pripelje kakšni kapitalistični agent v dražeenem avtomobilu, obeta delavstvu bogastvo čez noč, daje vsakovrstne garancije itd., se delavci brez premisleka in prepričanje vsedejo na limanice, in ko izgine agent, izgine največkrat tudi družba. Ker večkrat se pripeti, da takšna družba sestoji samo iz lepo pobarvanega papirja. Največ kapitalističnih družb je ustanovljenih naravnost zato, da delavci izgubijo denar. Da s tem držijo kapitalisti delavstvo od najbolj dobičkanosne oljne špekulacije.

Ako hoče delavstvo imeti kdaj kaj drugega kot težko delo v industrijskih podjetjih in bogatega zemeljskega minerala, si mora u-

stanovljati svoje lastne podjetje, ga postaviti pod nadzorstvo vsakega člana. In dati članstvu enakopravnost, da lahko nadzoruje svoje interese. Na ta način bi moglo priti podjetje v splošno delavsko korist.

Da se da to doseči, so nam pokazali različne slovenske podporne jednote. Posebno pa še S. N. P. J., ker je bila prva na svobodnemiselnih podlagi in dala članstvu enakopravnost, da lahko dela v svojo korist in korist vsega zavednega delavstva v Ameriki. Pred 20 leti je bilo vsajeno malo drevesce, v katerega se je začel takoj zaletovati strašen vihar od strani verskega fanatizma in ga poskušal izriniti s korenine. Ker je bilo drevesce posajeno na zdravem stališču, so se razrasle njegove mladice po širni Ameriki. Danes stoji mogočno drevo v ponos vsem svobodnomislilnim Slovincem v Ameriki.

Kakor smo Slovenci v zadnjem 20. stoletju napredovali na kulturnem polju in kakor so ameriški organizirani delavci napredovali z združenimi močmi pri njih bankah, tako bi tudi lahko napredovali pri industrijskih podjetjih. Jaz sem že večkrat izrazil svoje ideje, kako nam bi bilo mogoče priti ne da bi bil kdo veliko prizadet, do poročenega zemeljskega minerala.

Opominjal sem tudi druge dopisnike k temu, in do sedaj še nisem videl kakšnega zanimanja zato. Torej se še enkrat obračam do vseh naprednih rojakov, da bi se še kateri drugi oglašali, kako nam bi bilo mogoče priti do poročenega zemeljskega bogastva, da nam bi bil v splošno delavsko korist. Zgoraj omenjeno podjetje je prvo delavsko industrijsko podjetje, in če ga postavimo na trdno stališče, da služi v splošno delavsko korist, bomo s tem odprli pot delavskim trpinom, da pride delavstvo do produktov svojega dela, in s tem uniči svoje kapitalistične izkoriščevalce. Pozdrav vsem naprednim rojakom. Vaš za razvitje delavskih industrijskih podjetij. — Frank Zimmerman.

SLIKE IZ NASELBIN.

Walsenburg, Colo. — Že dolgo let ni bilo nobenega dopisa iz okolice Walsenburga, pa še zdaj nimam nič kaj vsega poročati. Vedno je več žalostnega kot vsega.

Na operaciji je umrla v Pueblu, Colo., občežnana in pri vseh porodih priljubljena ga. Franciška Hribar, rojena Cepek. Pogreb samnasebi je pokazal, da je bila splošno spoštovana in priljubljena. Takšnega pogreba še ni bilo v Walsenburgu. K pogrebu je prišla tudi njena omočena hči Pavlina Urbančič v spremstvu svojega moža iz države Utah. Pogreba se je udeležilo korporativno pet tujakšnih društev. In sicer društva Krayn, štev. 8 S. S. P. Z., katerega članica je bila pokojnica, "Srebrna Gora", št. 299 S. N. P. J., katero je darovala venec, Sv. Feliks, št. 101 Jugoslovanske katoliške jednote in "Narodni Dom", št. 292 N. H. Z. in še neko poljsko društvo.

Pokojnica je bila rojena v vasi Medija na Kranjskem leta 1877 dne 12. oktobra. Tukaj zapuščala žalujočega soproga (enega brata in sedem otrok; najmlajši je star deset mesecev. Otroci so Pavlina, Mary, Anny Jack, Edward in Frances. V starem kraju zapuščala mater Marijo Cepek in tri sestre.

Težko je bilo zadnje slovo pri odprtem grobu, posebno otroci in soprog so se težko poslovili. Zelo ginjaivo je bilo slišati desetmesečnega hčerko klicati "mama — mama" pri odprtem grobu, ki jo ukičala, dokler je še živela. Marškomu je ob tej priliki zaroslo oko.

Pokojnica je umrla dne 18. avgusta ob dveh popoldne. Pogreb se je vršil dne 24. avgusta ob dveh popoldne na katoliško pokopališče.

V imenu prizadele družine se zahvaljujem vsem društvom in posameznikom, ki so se udeležili pogreba. Rojaki in rojakinje, zdaj ste se lahko prepričali, koliko so vredna podporna društva in zakaj postojajo. Pristopajte v podporna organizacije, kajti nihče ne ve dneva ne ure svoje smrti. Pristopajte v Slovensko narodno podporno jednote, ki je dobra mati v slučaju nesreče. Pozdrav vsem zavednim rojakom srom Amerike, nebrečni družini pa moje sožalje. — Frank Tomič.

Delavec brez delavnega časa je kakor vojak brez puške.

Svet, ki ima znanje za šalo, ni bil zanj.

Chicago, Ill. — Ker ni bil svet, ki ima znanje za šalo, zanj, in ker bi bil videl, kaj ima drugi svet za nas smrtnike v zalogi, se je arhitekt C. L. Weiss ločil s tega sveta. Preden si je poglaval kroglo v glavo, je telefoniral svoji stenografinji ter jo opozoril, da se bo ustrelil. Najbrž je želel, da bi slišala strel, zakaj, slušala ni viselo na telefonski kljukici.

Mrs. Mary Stycheek je slišala tisto naznanilo ter videla Weissa, kako se je počasi zvalil s stola na tla.

Policija je par trenutkov pozneje našla Weissa, ki je bil star 42 let in neozhejen, ležati mrtvega na tleh s kroglo v desnem senču. Poleg njega so našli njegova očala in droben listek z naslovom: Miss Gertrude Carlson, 4701 North Casson Ave.

Sumeč, da je Weiss prisilila ljubavna zadeva k samomoru, so detektivni nemudoma odhiteli na dom omenjenega dekleta. Ta je izjavila, da jo je samomorilec poklical okoli polosnih zvečer po telefonu ter ji povedal, da se hoče usmrtiti.

"Kakor se mi je zazdelo, je moral poprej piti. Zato sem tudi takoj obesila slušalo", je povedala gdca. Carlson. Odločno pa je zanikala, da bi bilo kakšno ljubavno razmerje med njima.

V Weissovih žepih so našli precej denarja in potrdilo, ki je pričalo, da je še pred kratkim daroval \$190.00 v dobrodelno name-ne.

Ko so preiskali njegovo pisarno, so našli naslednje pisanje:

"Rekli bodo, da je g. Weiss izvršil samomor, ko ni bil pri zdravi pameti. To pa ni res. Že precej časa sem ga nameraval izvršiti. Popolnoma sem izobražen. Znam francoščino, nemščino, latinščino, grščino, laščino, španščino in nekoliko tudi ruščino. Imel sem dobro službo pri Stewartu dolgo časa.

"Kako bi opravljal tisti posel, če bi ne bil pri zdravi pameti? Neumnost. Vprašanje je le, zakaj hočem izvršiti samomor.

"Odgovor: Rad bi vedel, kaj je v zalogi za nas smrtnike na onem svetu.

"Ali dejstvo ostane, da sem preučen za bivanje na svetu, kjer se ljudje norčujejo iz znanja, in kjer ne velja pameten človek nič."

Potem je še napisal, da gre vsa njegova lastnina njegovi materi mrs. Annie Weiss, Sandow Villa, Berhill road, Anglija. Weiss je stanoval pri svoji teti mrs. Tupper White, 4863 North Paulina street.

Španska armada v pasti v Maroku.

15,000 Špancev je zajetih v eni sami postojanki. Američani vešbajo moročanske vrste.

Paris, 12. sept. — Vsaka vest, ki pride iz Gibraltarja o položaju v Maroku, potrjuje slutnjo, da je katastrofa španske armade neizogibna. Kakor so glase novejših vesti, je izginila nepretrgana bojna črta na maročanski fronti. Španska armada je danes zgnetena v treh mestih, ki so odrezana od zaledja in obkoljena več ali manj od sovražnih Murav. Vprašanje je le, koliko Špancev se more rešiti čez morje, predno bodo mesta popolnoma obkoljena.

Tetuan, baza vseh španskih operacij v Maroku, je odrezan od vseh strani, samo na morje je še pot odprta; Ceuta na drugi strani Gibraltarja, je mogoče varna pred okupacijo radi svoje geografske lege, je pa odtrgana od zaledja. Najslabše se pa godi Špancem v Chechouenu, ki je že popolnoma obkoljen. V tem mestu se nahaja 15,000 do 20,000 španskih vojakov, ki zro gotovi smrti v obraz, kajti Muri ne jemljejo ujetnikov. Edina hitra, splošna ofenziva bi se rešila Špance, če pa španski voditelji ne morejo več izvršiti.

Kakor javlja neki angleški poročevalec, ima Abdel Krim, vrhovni vodja Murav, v svoji službi mnogo angleških in ameriških častnikov, ki vešbajo 20,000 mož za sunkovni napad na Tetuan. Muri so vzeli Špancem toliko topov in streliva, da so dovolj opremljeni za tak napad. Ko pride ta napad, tedaj bo usoda španske armade v Maroku zapeljana.

NEMČIJA JE ZOPET PLAČALA 20 MILIJONOV.

Ameriški generalni reparacijski agent je prejel drugo plačilo.

Berlin, 12. sept. — Nemčija večeraj plačala drugi obrok vojne odškodnine v vsoti 20,000,000 tih mark na temelju Dawesovega načrta. Denar je bil izplačan Ogu D. Youngu, začasnemu generalnemu reparacijskemu agentu. Iz Porurja je prišla vest, francoske čete redno odhajajo Dortmund, Hoerda in Luena. Francozi so izpraznili mnoga škola poslopja v Gelsenkirchen Gladbachu in Buenu.

ILL. PROGRESIVCI POSTAVIJO LASTNEGA KANDIDATA ZA SENAT.

Chicago, Ill. — La Follette sile v Illinoisu postavijo lastnega kandidata za zveznega senatorja proti republikanskemu kandidatu Deneenu in demokratu Spragu. Po seji državnega odbora je naznanil predsednik Charles MacGowan, ki je rekel tole: "Imeli bomo lastnega kandidata za zveznega senatorja. Ali kandidaturu se potegujeta dva moža. Zato se še nismo odločili nobenega.

"Po skrbnem premisleku smo prišli do zaključka, da ni Deneen, niti Sprague sprejemljiva za illinoiške progresivce. Zato nam je treba postaviti pravega resničnega progresivca v tekmo.

Moža, ki se potegujeta za senatsko kandidaturu, sta Newton Jenkins, ki je bil v vojni in ki je odvetnik, zastopajoč veliko kmetov organizacijo in pa William Prentiss. Na zadnjih republikanskih primarnih volitvah je nastopil Jenkins kot neodvisen kandidat ter dobil 114,000 glasov brez kakšne posebne agitacije. Prentiss je bil že večkrat kandidat za to ali ono javno službo, pa je bil vsakičkrat neuspešen.

La Folletteovi pristaši vidijo Couzensovi zmagi v Michiganu znamenje, da bodo progresivni kandidati izlaska zmagali tamka v novembarskih volitvah.

OBUPANOST GNALA DAWES V DRŽAVO WISCONSIN.

(Nadaljevanje s prve strani.) bo že dala svojemu ugovoru dala meseca novembra na voličih. Poročevalec pravi, da je mnoga sprejela Dawesov govor mirno in brez posebnega navdušenja. To je prejkone mir pred viharjem.

Ko je šla generalova družba po končanem shodu iz auditorija, je nekdo zaklical Dawesu: "Dobro ste povedali, ali prepozni ste v tej državi."

Govornik se je posebno skliceval na to, da namerava La Follette izpremeniti vladno obliko Dawes zavlja La Folletteove besede. Kajti La Follette je pripravil odpraviti korupcijo v naši vladi ter to vrniti ljudstvu, zakaj sedaj je v rokah raznih veleban kirjev in drugih finančnih baronov.

Republikanci si mislijo izkova ti iz tega zavijanja resnice velik kapital v Wisconsinu in drugod po severnem zapadu. Nadalje pravi poročevalec, da je množica pokazala veliko naklonjenost za predsednika Coolidgea. Ameriško ljudstvo spoštuje svojega predsednika. V njem vidi predstavitelja ameriške ljudovlade, Predsednik in oseba, ki je slučajno predsednik. Združenih držav, sta v očeh ameriškega ljudstva dveje.

Predsednik Coolidge ni priljubljen med ameriškim ljudstvom kot oseba. Saj ga nima nič za kaj ljubiti. Stori ni ničesar posebnega, kar bi ga delalo velikega med narodom. Nasprotno, še zagovarja je v zvezni vladi tiste, ki so uganjali nečedne reči v svojih uradih.

General Dawes je dejal, da je on voditelj armade, ki je stala na braniku naše ustave.

Da, stal je na čelu tistega kabinetu, čigar članom je senatni odsek dokazal, da so koruptni. Če je mislil Dawes to armado, potem se je hudo motil. Kajti korupcija še ni nikoli branila nobene ustave.

Ko je začel general napadati La Follette, je na sto in sto ljudi odšlo iz dvorane. To je povzročilo, da precej nereda in zmednje, ki poroča republikanski dopisniki najbrž v zelo omiljeni in republikansko obarvani obliki.

Slovenski delavec, ki hoče imeti vse zanesljive delavske vesti, mora redno čitati dnevnik "Prosveto".

ZADRUGA.

Spisal Josip Stare.

(Dalje.)

"Zdaj se nam je še Feodor izneveril," jezil se je Glavina, "to nikakor ne gre in jaz vprašam predsednika našega, če pač misli kaznovati predrznega uskoka, in kako?"

"Prav tako! Kaznovati ga treba," pritrdila sta mu Radinič in poročnik Filipovič.

"Le umirite se," tolaži jih Zagorski, "hudomušna zvijača mi je prišla na misel. Poročili bomo Feodoru, da imamo izborno žensko družino; da gospe željno čakajo nanj, naj torej hitro pride in prinese s seboj kitaro."

"Izvrstno!" vzkliknili so vsi tovariši jednoglasno.

"A koga pošljemo ponj?" vpraša predsednik zamišljen.

"Jaz grem ponj," oglasi se Golijat, vzame kapico in izgine iz gostilne.

V tem so zadrugarji snovali, kako bodo vkanjenega tovariša vzprejeli. Zagorski je po znanem navepu hitro zlagal novo pesem, v kateri je opisoval, kako je glas o lepih gospeh Feodora vzbudil iz trdega spanja, kako je skočil iz postelje, umival se in oblačil ter v najlepših upih hitel k "parobrodu", kjer se mu nenadejano

odkrije strašna laž. Pesem še ni bila do kraja zložena, ko se je Golijat široko smeje povrnil v gostilno in prinesel Feodorovo kitaro.

"Kaj ste opravili?" vpraša ga prvi nepotrpežljivi Glavina.

"Dolgo sem trkal na vrata; tako je smrčal, da sem mislil, nocoj ga ne vzbudim. Naposled nejevoljno zarenči, kdo sem in kaj hočem. Malo se mi je le smilil, ali hitro se oščim in začnem se prav sladko legati o lepih gospodičnah, kakor sem vedel, da vam bodem ustregel. Tedaj skoči iz postelje, kakor bi ga bila strela ošinila, in rekel je, da se bode prav podivil."

"Živio, Golijat!" zakriči Glavina, Zagorski pa pozove Ciprijana in mu ukaže, naj Golijatu na zadružno račun da polje vina.

Skoro potem zapoje zvonček in na vratih obliči Feodor ves blede od jeze. Bil se je čisto preoblekel, skrbno se počesal in namazal z dišečim oljem, zasukal brke in del nase črno sukno. Predno je mogel izpregovoriti, zapeli so zadrugarji novo pesem in isti Golijat je brenčal vmes. Feodor ni vedel, ali bi se jezil ali smijal, in v taknem negotovem stanju je poslušal novo pesem o sebi. Da bi vendar kaj začel, obrisal si je s čistim belim robcem zapotene naočnike, grdo pogledaval zdaj jednega, zdaj drugega, ali ko je videl, da ni

usodi svoji, zgrabil kitaro in po stari navadi spremljal petje.

"Živio, Feodor Veselko!" zagrmelo je zdaj po dvorani in tovariši kar niso mogli utihniti od silnega smeha. Feodor se zmeraj ni zini besede, zakaj kar ni si mogel umisliti prave, da bi nagajive oštel, kakor bi bil rad. Naposled sede na staro svoje mesto in naroči polje vina.

"Se polje za kazen, ker ni prišel ob ustanovljeni uri," oblastno ukazuje Zagorski. Feodor je zopet prebledel od jeze, ali hitro se je umiril in vse je bilo v starem tiru, zlasti ko sta še dva vesela častna uda prišla v gostilno. Naglo je potekel čas do desetih. Tedaj je Zagorski nasvetoval, da bi vsi šli k počitku.

"Ne, zdaj pa prav ne grem, in vi tudi ne pojdete," odločno ugovarja Veselko, "saj je med vami menda pač ni zaspane kleva, ki bi sramotila vso 'Zadrugo'. Veste kaj, mi pojdemo zdaj vsi skupaj na izprehod, mrzli zrak nam bo pregel spanje, a mi je bodemo drugim ljudem. Pojdimo izvoljenim našim gospodičnam pod okno pet!"

"Ne, tega pa nikakor ne, to bi bilo preveliko odlikovanje, katero bi zopet komu nas utegnile nakopati sitnosti," brani se Zagorski.

"Ali vzbuditi jih moramo, saj sem tudi jaz zaradi njih moral iz

postelje," zavrnil mu je Veselko in ni odjenjal od svojega naklepa.

Bila je temna zimska noč, semintja so brlele redko nameščene mestne svetilke, a če je za kakim posameznim oknom še gorela luč, bilo je to nekaj nenavadnega in nehoti si misliti na kakega bolnika, ki ne more spati. Trdi aneg je škripal pod nogami in po tihi noči se je jasno razlegel vsak človeški glas. Zadrugarji in njih častna tovariša so na tem čudnem izprehodu bolj čutili nego videli drug drugega. Kakor bi jih bilo samih pred seboj aram, šepetali so le bolj potihoma in niti smijati se niso pravi upali, če je kdo kakor burkasto rekel.

"Tu gori stanuje Hermina," pokaže Glavina na okno prav nad mestno svetilko. Vsi so obstali in umolkli, kakor bi ugibali, čemu so prav za prav prišli semkaj. V tem zakriči Veselko na ves glas: "Davor! Davor!" potem malo zavižga in zopet kliče "Davor!" akoprem je poslušni pišček takoj na prvi klic prišlo, mahal s repon in se mu vpenjal ob kolenu. Tovariši so hitro razumeli Feodorovo zvijačo, zato so vsi po vrsti jeli klicati nesrečnega kučka, ki je naposled začel milo eviliti, da bi gospodarjem razodel navzočnost svojo. Krik in smeh sta Hermino res vdrnila. Radovedna odpre okence, da bi videla, kaj se strašnega godi na ulicah; kakor hitro pa je spoznala zadrugarje, zaloputne okence in skoči nazaj v sobo. Zadovoljni s prvim uspehom, šli so zadrugarji dalje in

vzbudili so še nekoliko gospodičin.

V tem se iz tretjih ali četrtilah ulice čuje zategel glas: "Hvaljen bodi Jezus Kristus! Deheta ura je odbila; pazite na ogenj in sveče, da ne bode nobene nesreče! Hvaljen bodi Jezus Kristus!"

"Oho! Kaj pa je to?" vpraša Veselko in se čudi.

"To ti je nočni čuvaj prnjavorški," razlaga mu Zagorski, "hodi mora po vseh ulicah, in se vsak čas oglašati za dokaz, da vrši službo svojo. Prva skrb mu je paziti na ogenj."

"Izvrstna misel mi je šnila v glavo," smeļaje se zašepeta Veselko, "dovolj smo klicali uboga Davorja; mogli bi mu pamet zmešati. Veste kaj, oponašajmo čuvaja, vsak v drugih ulicah!"

Razposajeni zadrugarji so navet brez ugovora odobrili, razšli se po dva in dva skupaj po najbližnjih ulicah ter jeli zapored oponašati čuvajev klic. Čuvaj je kar ostrmel in poslušal. "To je moj glas," govoril je sam v sebi, "in vendar ni moj. Ni mogote, da so mi imenovali tekmece tovariša; saj dva ne bi mogla živeti ob osakromnem zaslužku; in čemu bi bil drugi čuvaj, če sem jaz trideset let znal sam obvarovati Prnjavor ponočnih nesreč, znal ga bodem varovati tudi še v bodoče."

V tem se njega klic razlega iz drugega kraja. Čuvaj sluša in sluša in zopet ugiba: "Saj vendar ne sanjam, pijan tudi nisem — kaj, ko bi bili duhovi!"

Ta misel ga je čisto prepričala in jel se je tresti po vsem. Da bi mu v tihi, temni noči vsaj nekoliko laže prišlo, klicati: "Hvaljen bodi Jezus Kristus!" ali takoj mu je vsekada odmevala iz dveh, treh, zajedno. Naposil se je torej mestni hiši buditi stražo, "pijane", zavrne mu desetnik jevoljen, da ga je vzdrnil dega spanja, in ukazal je stražarjema, naj gresta lov nočnjakov. Zadrugarji so v zdaleč sledili čuvaja, toda ga čuli trkati pri mestni poslovnici so se hitro in se tiho zali vsak na svoj dom. Zaste stražarji iskali nepokojnežev in ni jih bilo. Tudi skrivnost niso čuli in strašno so si sili nad bedakom, ki je pijan brž čul sam svoj glas. Stari je voljno poslušal hude psov grajo desetnikov; ali vse dni je pomnil, kako je tiste Prnjavoru stražilo, in čudne ri je pripovedoval, kadar je kakšnega vernega poslušalec.

(Dalje prihodnjik.)

Povest "Jimmie Higgins" sprola duše ameriškega prista ob času velike vojne. D pri Književni matici S. N. P.

NAUCITE SE ANGLEŠKO

Mi vas naučimo govoriti, čitati in pisati jezik potome polta v kratkem. De vas prepričamo vam poljuno se sje eno nalogo. Znanje angleščine v korist. Ne odlašajte temveč priteite s učenjem. Naslov: "Slovene-A-Book", 3630 W. 22nd St., cor Millan Chicago, Ill. — (Adr.)

Otok in Struga.

Spisal dr. Ivan Tavčar.

(Dalje.)

Nimam velike moralne vrednosti, to je gola resnica, ali če me položiš na tehtnico s svojim očetom, pokojnim grofom Milanom, potem, draga moja, v istini ne vem, kje bode večja težal. To sem ti moral povedati v pojasnjenje, da veš, kaj in kako. Sedaj pa sem prijazni tvoj papa, ter se ti v največjem prijateljstvu priporočam!"

Lahko življaje je odšel iz sobe. Na obrazu pa se mu je kazala radost, ko je je videl koprne ti pod strašnim udarcem.

Že med njegovim govorom se je bila zgrudila na stol. Sedaj pa je zrla za njim, kakor za mrtvačko prikaznijo. Oči so se ji napele in z roko je tipala okrog čela. Tema ji je hotelo postati pred pogledom. Vse okrog nje se je majalo, okrog srca pa se ji je napravljal bolesten krč. Njena duša je bila vržena iz svojega ravnotežja in valovi obupnosti so ji prepluli temnega duha. Njegov apomin! Okrog katerega se je kakor trta obvijala njena duša! Vse je bilo porušeno sedaj! Kjer je komaj še poganjalo cvetje, rastle je sedaj trnje in osat! V grozo ji je postal jasen marsikater temen trenutek v življenju preteklem! Kakor rešino hladilo legla se ji je končeno čez oblado polje obupane duše misel: da je lagal, da ji ni govoril resnice, da ji je lagal iz hudobije! Resnica to biti ni mogla! Tedaj jo je prešinilo: Baron Konstantin ve resnice!

Bliskoma se je dvignila in takoj je bila iz sobe. Kakor v megli je videla pri oknu, da so se upregali na dvorišču konji v grofove sani.

Kakor blazna je odhitela po stopnicah na vrt. Razoglava je stopila na mrz, gazila po debelem snegu, ter imela zavest, da ji mora baron Konstantin povedati resnico.

Čez most je hitela proti Strugi, ter vlekla za seboj mokro svoje obleko. Čutila ni niti mraza, niti ostrega piha, ki je zibal sneženo vejevje. Po slabem gozdnem poti se je trudila, in ni se menila za vodo ni za blato, v katero je stopala s svojo nožico. Pot jej je lil po lici, na glavi pa so se jej razrle kite, da so se razpustili lasje, ter jej mokri padali na ramé. Obledo si je okropila čez in čez s umazanimi kapljami. Ali ona je le dalje hitela ter vedeti hotela, je li resnica, kar jej je povedal grof Egon?

Tam, kjer se pot zavije v znani hrastov gozd, prišel je slučajno nasproti baron iz Struge. Počasi je stopalo živinče, na katerem je sedel, in s teľavo privzdigovalo kopita iz globokih luč.

Strmeč je obstal tik nje, ter takoj skočil raz konja.

"Moj Bog! kontesa, kako prihajate tu sem?" Dvignila je roki proti njemu.

"Gospod baron! — — —"

Ni mogla govoriti. Baron pa se je skoraj hotel razsrditi po svoji navadi.

"In v takem vremenu in v takej opravi! Bolezen je neizogibna!"

"Gospod baron! povejte mi resnico! Grof Milan! Vaša sestra, baronica Zora! Ali je res? Povejte mi, ali je res? Jaz sem grozno nesrečna!"

V prvem trenutku jej ni vedel ničesar odgovoriti.

"Torej je vendar resnica!" je vzdihnila. Zapustila se je zadnje moči in brez zavesti se je zgrudila v njegov naročje. Usedel se je z njo na mirnega, starega svojega konja, ki je, čuteč na svojem hrbtišči dvojno breme, melanholično povsli glavo. Potem pa je moral pričeti oster tek, ker so baronove oostrege neusmiljeno orale po njegovih rebrih.

Kakor otroka je je držal v svojih rokah; blede njeni obraz je slonel na prsih njegovih, in časih je čutil, kako je bilo njeno srce.

Povedati moramo, da baron Konstantin tedaj brez strasti ni bil. Ko je namreč podil se mej visokimi smrekami, in ko je opazil, da ni nikjer živga duha, ustavil je hipoma konja, sklonil se k bledemu obrazu, ter poljubil mrazlo njeno lice! Hotel je predmri ta čin brez dvoma se je denkrat ponoviti, kar se je okrog ovinka zavila stara lenica. Kakor dekle je zarudel . . .

Potem pa je v divjem skoku prijezdnil na otočko dvorišče, ter oddal sladko svoje breme strmečim deklam, ki so takoj pričele silovito jokati, ter klicati Boga in vse svetnike božje na pomoč. —

X.

Minula je zima in na vseh mestih hiteli so spomladanski cvetovi iz zemlje. Tudi kontesa Serafina je bila ravno prebila dolgo bolezen, borivši se s smrtjo mej mrazo zimo za mlado svoje življenje.

Solnce je rahlo sijalo. Na vrtu na zmanej terasi je sedela, hlabotna, blede, in močno so se jej poznali znaki prebita bolezn. —

Zaspano točno je zrla na mimo hiteče valove in kakor v sanjah je trgala z drobnimi svojimi prsti list, katerega je bila ravno prebrala. Koščke je pa metala v vodo. Pri njenih nogah je sedela kontesa Lucija in ljubezni polno svoje oko je dvigala skrbljivo proti bolnici.

"Lucija!" je dejala trudno, "kdo je nama še pisal danes?"

"Tudi tvoja mama!" odgovorila je ona boječe.

"Kaj mi hoče?"

"Tu sem bi rada prišla čez poletje!"

Nejevoljno si je z ročico pogladila čelo. Ne liei pa se jej je prikazala rudeča lisa. Potem je izpregovorila mrzlo:

"Piši jej, da naj še počaka mesec dni!"

"In potem?"

"Potem bodem zdrava popolnoma in napravim jej prostor! Potem naj pride grof Egon in kdor hoče!"

"In ti, Serafina!"

Kontesa Serafina ni odgovorila takoj. Na lici zginila je je rudeča lisa in obrazek jej je postal silno blede.

"Jaz, Lucija, jaz bodem šla — v samostan!"

Ona je plaha hotela vstati.

"Tiho, Lucija, tiho! Moj sklep je o tej stvari storjen!"

Kontesa Lucija bila je tako zelo osupnena, da ni mogla izpregovoriti besedice. Takoj so se jej napolnile s solzami oči. Opazila je to kontesa Serafina.

"Lucija!" je zaihtela, "ne napravljaj mi bolečin! Pogledj, zdi se mi, da nisim živeli prav, in dobro je, da se pokorim. Nikar ne jokaj! Ali govoriva o drugej stvari!"

A govorica se ni hotela vneti. Sedeli sta tiho in tako mirno, da je v bližnji grm vvedla se penica, ter pričela žvrgoleti drobno svoje pesem. —

"Ko bi v kletki tičala, bi pač ne pelal!" izpregovorila je kontesa Lucija.

"Tiho, otroče! Nekaj sem te hotela še povprašati."

Nekako sramožljivo je obrnila obrazek proti vodi.

"Vprašaj!"

"Kdo je bil pri meni, ko si prišla tu sem?"

Kontesa Luciji se je pri solznih očeh hotel napraviti smehljaj okrog kranjih ust.

"No tisti zdravnik iz Struge, baron Konstantin, ki pa pred teboj uže davno ni več plemeniti. Pravili so mi, da je prve čase cele noči prebledel pri tvojej postelji. Menda tiato sovraštvo mej vama ni bilo tako strupeno, kakor si mi ti pisala! Vsaj ženstvu se je videlo, da je hotel moč prav upaliti lie tedaj, ko se je tvoje življenje borilo a smrtjo! Ali sedaj, ko hočeš stopiti v samostan, te take posvetne stvari pač ne zanimajo več!"

Kontesa Serafina pokazale se niso samo rudeče lise na licih, temuč oblika jej je prav odločna rudečica ves obrazek.

"Hladno je! Pojdiva v sobo!"

Molče sta odšli z vrta.

Bolezen in druge britke iskušnje zadnjih mesecev pokončale so bile pri kontesi Serafini ponos, ki se je šopiril v aristokratskej njenej duši. S sklepom, da stopi v samostan, slekla je vse posvetno, kakor je pridpisano za take položaje. Postala je silno pobožna; skoraj vsak dan se je silila maša v cerkvi nad Strugo; ubogim pa je delila miloščino, da so klicali vse nebeške blagoslove na njo! Da se je pri tacih razmerah morala priprizniti s svojim sovrašnikom in konfinim dobrotnikom, to jej je ukazovala vest, pa tudi sveta vera, ki nam zapoveduje ljubiti sovražnike.

(Konec prihodnjik.)

SVETOVNE SLAVNE EVROPEJSKE IN AMERIKANSKE AVTOMATIČNE PIŠTOLE IN REVOLVERJI PO NAJNIZJIM UVOZNIŠKIM CENAM!

POZOR!

Opozorjamo vas na izredno ponudbo v Imperijanskem orožju — KUPITE SEDAJ, predno grede cene kvitke.

MAUSERJEVE REPETIRKE — KOMBINIRANE PUSKE IN PIŠTOLE

Oficirski modeli 8 1/2 palcev dolge cevi 10 streliv

101 — Nemškega oficirskega modela, 8 mm kalibra (.314) (zabi navadno 8 mm Luger avtomatizirane pištole), 5 1/2 palcev cev, 500 jrdov valjilni nastavak za daljavo, kompletna s lesenim tulskim topilom, itd.

To orožje je bilo priljubljeno med strelci in se rabi za različne potrebe. Uporabljajo se je kot vojaške orožje (v Nemčiji, Rusiji, Italiji, Turčiji, Japonski, Kitaju, itd.) kot izvrstno strahotno orožje (nemška strahotna puška), za streljanje tarče in za lov. Počasno se opazuje na to, da je to orožje zelo lahko, priljubljeno, zanesljivo in varno. Pištola s lesenim ročnikom vred tehta le 5 1/2 funtov, in dolga z ročnikom vred le 14 palcev. Zelo priročno je, da se nosi s seboj na lov, ker se lahko vstane v 30 sekundah. Ljubitelji športa je zelo radi jemljejo s seboj po vsem svetu, za lov na jelene, medvede, volkove, divjega prašiča, na mase, itd. V vojni je imela Mauserjeve volje vlogo splošno kot Lugerjeve avtomatizirane pištole, ki so jo rabili strelci v Nemčiji in drugod v splošnem vojaškem. Zaradi njene natančnosti, prebitne moči, na daljavo. Šmatra se, da ta pištola nese najdalj do 2,000 jrdov.

Kompletno pištola s zavojem itd.

102 — 8 mm palcev

103 — 9 mm palcev

104 — 10 mm palcev

105 — 11 mm palcev

106 — 12 mm palcev

107 — 13 mm palcev

108 — 14 mm palcev

109 — 15 mm palcev

110 — 16 mm palcev

111 — 17 mm palcev

112 — 18 mm palcev

113 — 19 mm palcev

114 — 20 mm palcev

115 — 21 mm palcev

116 — 22 mm palcev

117 — 23 mm palcev

118 — 24 mm palcev

119 — 25 mm palcev

120 — 26 mm palcev

121 — 27 mm palcev

122 — 28 mm palcev

123 — 29 mm palcev

124 — 30 mm palcev

125 — 31 mm palcev

126 — 32 mm palcev

127 — 33 mm palcev

128 — 34 mm palcev

129 — 35 mm palcev

130 — 36 mm palcev

131 — 37 mm palcev

132 — 38 mm palcev

133 — 39 mm palcev

134 — 40 mm palcev

135 — 41 mm palcev

136 — 42 mm palcev

137 — 43 mm palcev

138 — 44 mm palcev

139 — 45 mm palcev

140 — 46 mm palcev

141 — 47 mm palcev

142 — 48 mm palcev

143 — 49 mm palcev

144 — 50 mm palcev

145 — 51 mm palcev

146 — 52 mm palcev

147 — 53 mm palcev

148 — 54 mm palcev

149 — 55 mm palcev

150 — 56 mm palcev

151 — 57 mm palcev

152 — 58 mm palcev

153 — 59 mm palcev

154 — 60 mm palcev

ŠEPNI MODEL, KALIBER 32 IMP.

TIRANA AVTOMATICA PIŠTOLA

100 — V odstranljivem magazinu v kopitu se lahko hrani 8 patron. Pištola je dolga 8 1/2 palcev in tehta le 10 oz. Ta pištola je zelo priročna in dobro narejena, čisto nova, izdelana in točna. Ima varno zapiralo in popolnoma varna, ako se v sebu.

25 kaliber pištola \$8.50

32 kaliber pištola 9.50

38 kaliber pištola 10.50

44 kaliber pištola 11.50

POŠENI MAGAZINI 1.50

POŠENI MAGAZINI 1.50

160 patron sa 25 1.50

10 patron sa 32 2.50

10 patron sa 32 2.50

10 patron sa 32 2.50

10 patron sa 32 2.50